УДК 342.925:342.842

DOI 10.37566/2707-6849-2021-2(35)-7

Оксана ГНАТІВ,

доцент кафедри цивільного права та процесу

Львівського національного університету ім. Івана Франка,

кандидат юридичних наук

ORCID: 0000-0002-4161-8478

ВИБОРЧІ СПОРИ В ПРАВОВИХ ПОЗИЦІЯХ ВЕРХОВНОГО СУДУ

Розгляд і вирішення виборчих спорів є особливо актуальним для Української держави з огляду на необхідність дотримання легітимних процедур обрання не лише народних депутатів, Президента України, а й органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Вибори, незалежно від їх рівня, є формою безпосередньої демократії, проявом народовладдя при формуванні державних органів та органів місцевого самоврядування в передбаченому законом порядку. Дотримання норм Конституції та законів України, забезпечення дії принципу верховенства права на всіх стадіях виборчого процесу, рівних можливостей для реалізації конституційних прав виборців, а також захист прав та законних інтересів у встановленому законом порядку шляхом звернення з позовом до адміністративного суду в сукупності гарантує легітимність виборчого процесу та переходу влади на всіх рівнях державного управління.

Конституційні засади виборчого процесу встановлені в статтях 1, 5, 7, 8, 36, 69–71, 76–77, 103, 136 та 141 Конституції України [1]. Порухення цих засадничих норм ставить під сумнів легітимність обрання того чи іншого органу влади чи посадової особи. У контексті забезпечення виборчих прав особливо роль відіграють акти судової влади. Йдеться насамперед про постанови Верховного Суду та викладені у них правові позиції (висновки щодо застосування норм права), які відповідно до частин п'ятої, шостої Закону України «Про судоустрій та статус

суддів» від 02 червня 2016 року є обов'язковими для усіх суб'єктів владних повноважень, що керуються (застосовують) у своїй діяльності нормативно-правовий акт, який містить відповідну правову норму, та враховуються іншими судами при застосуванні таких норм права [2]. Впровадження цієї законодавчої норми покликане забезпечити єдність судової практики, не допустити її розпорошення, тобто різного застосування однієї й тієї ж правової норми судами по-різному, що негативно відбивається не лише на судовій системі, а й на усіх сферах суспільного життя.

У зв'язку із тим, що протягом 2019–2020 років Українська держава перебувала фактично у стані перманентних виборів, виникає необхідність дослідження судової практики Верховного Суду, зокрема Великої Палати, у цій сфері суспільних відносин. Тим паче, що у 2019 році Верховна Рада України ухвалила єдиний нормативно-правовий акт у сфері виборчих правовідносин – Виборчий кодекс України [3].

При зверненні за захистом своїх виборчих прав громадяни України нерідко демонструють низький рівень правової культури. До такого висновку слід дійти, аналізуючи Постанову Великої Палати Верховного Суду від 27 березня 2019 року у справі № 9901/952/18 за позовом ОСОБА_3 до Верховної Ради України, треті особи: Голова Верховної Ради України, Президент України, у якому просив: визнати незаконним та неконституційним рішення відповідача, а саме прийняття частини першої ст. 49 Закону України від 05 березня 1999 року «Про вибори Президента України» у редакції Закону України від 13 березня 2014 року «Про внесення змін до Закону України «Про вибори Президента України» та деяких інших законодавчих актів України щодо техніко-юридичного вдосконалення виборчого процесу» у частині, згідно з якою грошова застава вноситься кандидатом на пост Президента України у безготівковому порядку на спеціальний рахунок Центральної виборчої комісії (після початку виборчого процесу та до подання документів Центральної виборчої комісії для реєстрації) у розмірі два мільйони п'ятсот тисяч гривень; стягнути з ВРУ на користь народу України моральну шкоду в розмірі 100 тис. гривень [4].

Як убачається зі змісту цієї Постанови, суб'єкт звернення не лише не розмежовує поняття «неконституційність» і «незаконність», а й не заперечує можливості захисту своїх виборчих прав шляхом звернення до Конституційного Суду України, оскільки таке звернення, на думку позивача, можливе лише після застосування судом загальної юрисдикції неконституційного Закону при вирішенні його справи. Верховний Суд слушно зауважив, що дії Верховної Ради України щодо розгляду та прийняття законопроектів не є управлінськими, а отже, не підпадають під юрисдикцію адміністративних судів, тому до них мають застосовуватися законодавчі положення, які забезпечують ефективний захист прав та інтересів і дозволяють вдатися до інших юрисдикційних форм такого захисту. Безперечно, що функції законотворення є предметом контролю суду конституційної юрисдикції, про що не

раз наголошував Конституційний Суд України, а також Верховний Суд. Зазначена справа наочно демонструє необхідність здійснення просвітницьких заходів для забезпечення реалізації виборчих прав та їх захисту із залученням фахівців у сфері захисту виборчих прав, а не лише громадських активістів.

Не менш цікавою є справа № 9901/430/19, у якій позивачі просили Касаційний адміністративний суд визнати дії Центральної виборчої комісії при організації підготовки та проведення позачергових виборів народних депутатів України 21 липня 2019 року такими, що не відповідають принципу верховенства права, та такими, що не забезпечили громадянам України, у тому числі позивачам, умов для вільного формування своєї волі та її вільного виявлення при здійсненні ними своїх виборчих прав на позачергових виборах народних депутатів України 21 липня 2019 року; визнати таким, що не відповідає вимогам Конституції України та скасувати протокол про результати виборів народних депутатів України у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі за результатами проведення позачергових виборів народних депутатів України 21 липня 2019 року від 3 серпня 2019 року [5].

Велика Палата Верховного Суду вкотре наголосила, що право на оскарження результатів виборів має визначені часові межі, встановлення яких є виправданим з огляду на легітимну мету встановлення таких меж. Більше того, суд вказав, що у позивачів не було підстав для виникнення жодних розумних очікувань щодо розгляду та вирішення їх позову, оскільки внаслідок власних помилок і допущених порушень норм процесуального права, що об'єднані в одному позові вимоги у такому поєднанні непідсудні Касаційному адміністративному суду у складі Верховного Суду.

Однак слід зазначити, що позивачі не зрозуміли викладених у Постанові Великої Палати Верховного Суду від 14 серпня 2019 року мотивів і звернулися про її роз'яснення, зокрема, якими нормами Конституції України керувалася Велика Палата при ухваленні цієї Постанови [6]. По-перше, процесуальні кодекси не передбачають додаткового обґрунтування ухвалених судових рішень, про що зазначила Велика Палата в ухвалі від 22 серпня 2019 року. По-друге, брак правової свідомості позбавляє позивачів розуміння правової природи такого процесуального інституту, як апеляційне провадження.

У справі № 9901/423/19 Касаційний адміністративний суд, з висновками якого погодилася Велика Палата, наводить ознаки протиправної бездіяльності, а також чинники, які дають підстави зробити висновок про таку протиправність. Так, на думку Верховного Суду, для визнання бездіяльності протиправною мають значення: юридичний зміст, значимість, тривалість та межі бездіяльності, фактичні підстави її припинення, а також шкідливість бездіяльності для прав та інтересів заінтересованої особи [7], а не сам факт неналежного виконання чи невиконання обов'язкових дій. При цьому до уваги обов'язково необхідно брати конкретні умови, обставини та

причини невиконання та/або неналежного виконання своїх обов'язків зобов'язаним суб'єктом. Незважаючи на те, що наведені ознаки стосувалися адміністративної справи щодо бездіяльності Центральної виборчої комісії, вони мають універсальний характер і не повинні обмежуватися сферою виборчих правовідносин.

Важливою з точки зору вирішення питання про бездіяльність Центральної виборчої комісії є Постанова Великої Палати Верховного Суду від 15 серпня 2019 року у справі № 9901/436/19. У зазначеній Постанові Суд наголошує, що за наявності об'єктивних обставин, коли у визначені строки не можна встановити підсумки голосування і чинне виборче законодавство України не вирішує питання, у який спосіб має діяти Центральна виборча комісія у таких випадках, остання повинна дотримуватися принципу належного врядування. Принцип належного врядування передбачає, що в разі, коли йдеться про питання загального інтересу, зокрема, якщо справа впливає на основоположні права людини, державні органи повинні діяти вчасно та в належний і якомога послідовніший спосіб [8]. На думку Великої Палати, критеріями принципу належного врядування, а відповідно і правомірності дій Центральної виборчої комісії є: передбачуваність, обґрунтованість, добросовісність, розсудливість, пропорційність, своєчасність, забезпечення конституційних прав суб'єктів виборчого процесу [9].

Вироблення у судовій практиці критеріїв належного врядування є важливим з огляду на об'єктивну неспроможність законодавства України передбачити усі можливі ситуації, які можуть виникнути на практиці і забезпечити послідовний алгоритм дій щодо кожної з них. За відсутності відповідного правового регулювання саме судова практика Верховного Суду покликана усунути наявні у законодавстві прогалини з метою запобігання порушенням конституційних прав, свобод та законних інтересів учасників публічно-правових відносин.

Важливими є висновки, зроблені Верховним Судом у справі № 9901/437/19 стосовно гарантування права за захист при порушенні виборчого законодавства. Велика Палата з посиланням на практику Європейського суду з прав людини зазначає, що наявність національної системи ефективного розгляду окремих скарг і звернень з питань, пов'язаних із виборчими правами, є однією з основних гарантій вільних і справедливих виборів. Метою впровадження згаданої системи є забезпечення ефективного здійснення особистих виборчих прав та підтримання загальної довіри до управління виборчим процесом [10]. Таким чином, процедура оскарження порушень виборчого законодавства повинна забезпечити об'єктивний і неупереджений розгляд справи компетентним органом, що виступає гарантією ухвалення справедливого та обґрунтованого рішення, а також запобігти можливим зловживанням у процесі його прийняття і виконання, як з боку самого органу, так і окремих осіб, які входять до його складу.

У Постанові від 01 квітня 2020 року у справі № 815/1666/18 з адміністративним позовом до суду звернулася виборча комісія, яка просила визнати протиправною бездіяльність відповідача, що виражається в систематичному неприбутті на першу сесію новообраної Селищної ради 1 та 19 березня 2018 року та неприбутті на засідання Виборчої комісії 24 березня 2018 року, на якому мало вирішуватися питання про здійснення заходів щодо забезпечення скликання та проведення першої сесії місцевої ради; зобов'язати відповідача особисто взяти участь у першій сесії новообраної Селищної ради шляхом прибуття до приміщення, де вона буде проводитись, відповідно до постанови Виборчої комісії про повторне (втретє) скликання першої сесії новообраної Селищної ради Таїровської ОТГ у встановлений Виборчою комісією час, реєстрації у протоколі першого пленарного засідання першої сесії новообраної Селищної ради Таїровської ОТГ та перебування на цьому засіданні [11]. Проаналізувавши чинне виборче законодавство України та функції виборчої комісії, зокрема, Суд дійшов слушного висновку, що повноваження виборчої комісії щодо звернення з адміністративним позовом чітко регламентовані ст. 275 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України). Відсутність у законодавстві України вказівки щодо можливості звернення до суду з такими вимогами, які зазначив позивач, свідчить про відсутність у нього права, яке підлягає судовому захисту, що, на думку Верховного Суду, є підставою для відмови у відкритті провадження у справі, а якщо таке відкрите – закриттю з підстави, що вимога не підлягає розгляду за правилами адміністративного судочинства. Йдеться про те, що вимога не підлягає судовому розгляду, оскільки є неправовою, бо суб'єкт владних повноважень не наділений правом звернення з такою вимогою до суду.

При розгляді справи № 9901/553/19 Велика Палата Верховного Суду слушно звернула увагу на ту обставину, що «порушення вимог процесуального закону відносно форми та змісту позовної заяви, яке на підставі процесуального закону зумовило ухвалення рішення про повернення позовної заяви без розгляду через порушення правил об'єднання позовних вимог, у вимірі зазначених вище передумов виключає необхідність з'ясування питання про те, чи з додержанням вимог, встановлених ст. 160, 161 КАС України, подана позовна заява щодо однієї з вимог, яка підсудна Верховному Суду» [12]. Водночас Верховний Суд у Постанові від 20 січня 2021 року у справі № 490/2254/20 вказує, що підхід щодо підстав повернення апеляційної скарги не повинен бути надто формальним [13]. Видається, щоб перевірити дотримання суб'єктом звернення вимог щодо форми та змісту позовної заяви, заяви, скарги необхідно ознайомитися із її змістом. При ознайомленні зі змістом суддя не може не помітити інших підстав для її повернення, тому для забезпечення завдань, покладених процесуальним законом, завдань відповідного судочинства суд повинен якнайбільш повно з'ясувати підстави для повернення.

Також слід зазначити, що у Постанові від 04 листопада 2020 року у справі № 420/2651/20 (п. 21) Велика Палата Верховного Суду дала визначення протиправної бездіяльності суб'єкта владних повноважень, під якою потрібно розуміти зовнішню форму поведінки (діяння) цього органу, що полягає (проявляється) у неприйнятті рішення чи у нездійсненні на користь заінтересованих осіб юридично значущих й обов'язкових дій, які на підставі закону та/або іншого нормативно-правового регулювання віднесені до компетенції суб'єкта владних повноважень, були об'єктивно необхідними й реально можливими для реалізації, але фактично не були здійснені [14]. Таке визначення слід застосовувати не лише щодо органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а й їх посадових та службових осіб. Важливість визначення протиправної бездіяльності суб'єкта владних повноважень має важливе значення також для інших галузей права України, зокрема, для відшкодування шкоди, завданої неправомірною бездіяльністю суб'єктів владних повноважень (статті 1173, 1174 Цивільного кодексу України [15]).

Не менш революційними є правові висновки, висловлені Великою Палатою Верховного Суду у Постанові від 07 січня 2021 року у справі № 9901/1/21 [16]:

- Верховному Суду підсудні справи щодо оскарження рішення, дії або бездіяльності Центральної виборчої комісії щодо встановлення нею результатів виборів чи всеукраїнського референдуму;
- апеляційному адміністративному суду в апеляційному окрузі, що включає місто Київ, підсудні усі інші рішення, дії або бездіяльності Центральної виборчої комісії, члена цієї комісії, прийняті у межах виборчого процесу, у тому числі у випадках, коли вона здійснює контрольні повноваження щодо дій/рішення/бездіяльності відповідної територіальної виборчої комісії, переймаючи на себе її повноваження під час місцевих борів.

До нетипових виборчих справ слід віднести справу № 9901/324/20, яка переглядалася Великою Палатою Верховного Суду і Постановою від 25 жовтня 2020 року апеляційну скаргу було залишено без задоволення. Суд дійшов висновку, що за своєю правовою природою опитування Президента України є екзит-полом, тобто звичайним соціальним опитуванням з метою з'ясування думки населення України з важливих соціально-економічних питань, а отже, немає підстав вважати його неправомірним [17]. Водночас у своїх окремих думках Д. А. Гудима [18] та В. В. Пророк, Т. О. Анцупова, О. Р. Кібенко, Л. М. Лобойко [19] доходять протилежних висновків. При цьому судді вказують, що, незважаючи на відсутність у законодавстві України поняття прихованої передвиборної агітації, оскаржувані дії вказують на наявність, за своєю суттю, прихованих агітаційних гасел під час відеозвернень.

Попри те, що спори, пов'язані із передвиборною агітацією, належать до виборчих спорів, на нетиповість цієї справи вказують дві обставини. По-перше, йдеться про місцеві вибори і за загальним правилом такі справи підсудні місцевим окружним

адміністративним судам. Водночас йдеться про оскарження дій Президента України і за цих обставин застосовується норма, яка міститься у частині четвертій ст. 22 КАС України. По-друге, йдеться, по суті, про визначення поняття прихованої передвиборної агітації, що за таких обставин слід вважати виключною правовою проблемою, зважаючи на відсутність легального визначення цього терміна.

Досліджуючи питання розгляду виборчих спорів також слід зазначити, що право на оскарження дій суб'єктів виборчого процесу, які не завжди є суб'єктами владних повноважень, є обмеженим і стосується лише випадків порушення прав виборців під час проведення виборів відповідного рівня. Такого ж висновку дійшов Верховний Суд у Постанові від 29 квітня 2020 року у справі № 9901/510/19 [20]. Це пов'язано насамперед з тим, що особливістю виборчих справ є спеціальні (скорочені) строки звернення до адміністративного суду за захистом своїх виборчих справ, а також скорочені строки їх розгляду і вирішення. По-перше, після завершення виборів втрачається сама мета захисту виборчих прав, а отже, і звернення до суду. По-друге, держава не може жити у режимі постійних виборів. У зв'язку із цим обмеження строку на звернення до суду за захистом виборчих прав.

У результаті проведеного дослідження потрібно вказати на важливість судової практики Верховного Суду, зокрема, його правових висновків на шляху формування України як правової держави. При цьому Верховний Суд не підміняє Верховну Раду України як єдиний орган законотворення, а лише шляхом правотлумачення заповнює законодавчі прогалини з метою забезпечення не лише конституційних прав, свобод та законних інтересів фізичних осіб, а й запобігання прийняттю необґрунтованих судових рішень щодо бездіяльності суб'єктів владних повноважень. Більше того, правові позиції Верховного Суду щодо умов неправомірності бездіяльності та критеріїв належного врядування є універсальними, що підтверджує необхідність їх застосування при вирішенні інших категорій справ.

Перелік використаних джерел

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1998 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v006p710-08#n54> (дата звернення 11 квітня 2021 року)
2. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення 11 квітня 2021 року)
3. Виборчий кодекс України: Закон України від 19 грудня 2019 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text> (дата звернення 11 квітня 2021 року)

4. *Постанова Великої Палати Верховного Суду від 27 березня 2019 року у справі № 9901/952/18. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/81288681> (дата звернення 11 квітня 2021 року)*
5. *Постанова Великої Палати Верховного Суду від 14 серпня 2019 року у справі № 9901/430/18. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/83642878> (дата звернення 11 квітня 2021 року)*
6. *Ухвала Великої Палати Верховного Суду від 22 серпня 2019 року у справі № 9901/430/18. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/83821060> (дата звернення 11 квітня 2021 року)*
7. *Постанова Великої Палати Верховного Суду від 27 березня 2019 року у справі № 9901/423/19. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/83642862> (дата звернення 11 квітня 2021 року)*
8. *Справа «Рисовський проти України»: Рішення Європейського суду з прав людини від 20 жовтня 2011 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_854#Text (дата звернення 11 квітня 2021 року)*
9. *Постанова Великої Палати Верховного Суду від 15 серпня 2019 року у справі № 9901/436/19. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/83692606> (дата звернення 11 квітня 2021 року)*
10. *Постанова Великої Палати Верховного Суду від 15 серпня 2019 року у справі № 9901/437/19. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/83692852> (дата звернення 11 квітня 2021 року)*
11. *Постанова Великої Палати Верховного Суду від 01 квітня 2020 року у справі № 815/1666/18. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/88952213> (дата звернення 11 квітня 2021 року)*
12. *Постанова Великої Палати Верховного Суду від 15 квітня 2020 року у справі № 9901/553/19. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/89180569> (дата звернення 11 квітня 2021 року)*
13. *Постанова Верховного Суду від 20 січня 2021 року у справі № 490/2254/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94362756> (дата звернення 11 квітня 2021 року)*
14. *Постанова Великої Палати Верховного Суду від 04 листопада 2020 року у справі № 420/2651/20. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/93217972> (дата звернення 11 квітня 2021 року)*
15. *Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення 11 квітня 2021 року)*
16. *Постанова Великої Палати Верховного Суду від 07 січня 2021 року у справі № 9901/1/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94062714> (дата звернення 11 квітня 2021 року)*

17. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 25 жовтня 2020 року у справі № 9901/324/20. URL: https://verdictum.ligazakon.net/document/92415623?utm_source=jurliga.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=j101&ga=2.153718968.181314590.1618072845-452059477.1612706739 (дата звернення 11 квітня 2021 року)

18. Окрема думка (розбіжна) судді Великої Палати Верховного Суду Гудими Д. А. у справі № 9901/324/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92415630> (дата звернення 11 квітня 2021 року)

19. Окрема думка суддів Великої Палати Верховного Суду Пророка В. В., Анцупової Т. О., Кібенко О. Р., Лобойка Л. М. у справі № 9901/324/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92415625> (дата звернення 11 квітня 2021 року)

20. Постанова Верховного Суду від 29 квітня 2020 року у справі № 9901/510/19. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/89252050?q=%22%D0%A6%D0%92%D0%9A%22> (дата звернення 11 квітня 2021 року)

References:

1. The Constitution of Ukraine of June 28, 1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v006p710-08#n54> (access date 11.04.2021) [ukr.]
2. On the judiciary and the status of judges: Law of Ukraine of June 2, 2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (access date 11.04.2021) [ukr.]
3. Electoral Code of Ukraine: Law of Ukraine of December 19, 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text> (access date 11.04.2021) [ukr.]
4. Resolution of the Supreme Court of March 27, 2019, in case No 9901/952/18. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/81288681> (access date 11.04.2021) [ukr.]
5. Resolution of the Supreme Court of August 14, 2019, in case No 9901/430/18. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/83642878> (access date 11.04.2021) [ukr.]
6. Order of the Supreme Court of August 22, 2019, in case No 9901/430/18. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/83821060> (access date 11.04.2021) [ukr.]
7. Resolution of the Supreme Court of March 27, 2019, in case No 9901/423/19. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/83642862> (access date 11.04.2021) [ukr.]
8. Judgment of the European Court of Human Rights in case *Rysovskyy v. Ukraine* (application no. 29979/04) of October 20, 2011. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_854#Text (access date 11.04.2021) [ukr.]
9. Resolution of the Supreme Court of August 15, 2019, in case No 9901/436/19. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/83692606> (access date 11.04.2021) [ukr.]
10. Resolution of the Supreme Court of August 15, 2019, in case No 9901/437/19. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/83692852> (access date 11.04.2021) [ukr.]

11. Resolution of the Supreme Court of April 1, 2020, in case No 815/1666/18. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/88952213> (access date 11.04.2021) [ukr.]
12. Resolution of the Supreme Court of April 15, 2020, in case No 9901/553/19. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/89180569> (access date 11.04.2021) [ukr.]
13. Resolution of the Supreme Court of January 20, 2021, in case No 490/2254/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94362756> (access date 11.04.2021) [ukr.]
14. Resolution of the Supreme Court of November 4, 2020, in case No 420/2651/20. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/93217972> (access date 11.04.2021) [ukr.]
15. Civil Code of Ukraine: Law of Ukraine of January 16, 2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (access date 11.04.2021) [ukr.]
16. Resolution of the Supreme Court of January 7, 2021, in case No 9901/1/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94062714> (access date 11.04.2021) [ukr.]
17. Resolution of the Supreme Court of October 25, 2020, in case No 9901/324/20. URL: https://verdictum.ligazakon.net/document/92415623?utm_source=jurliga.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=j101&ga=2.153718968.181314590.1618072845-452059477.1612706739 (access date 11.04.2021) [ukr.]
18. Dissenting opinion of the judge of The Grand Chamber of the Supreme Court D. Hudyma, in case No 9901/324/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92415630> (access date 11.04.2021) [ukr.]
19. Dissenting opinion of the judges of The Grand Chamber of the Supreme Court V. Prorok, T. Antsupova, O. Kibenko, L. Loboyko, in case No 9901/324/20. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92415625> (access date 11.04.2021) [ukr.]
20. Resolution of the Supreme Court of April 29, 2020, in case No 9901/510/19. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/89252050?q=%22%D0%A6%D0%92%D0%9A%22> (access date 11.04.2021) [ukr.]

ГНАТИВ О. Вибірчі спори в правових позиціях Верховного Суду.

У статті досліджуються постанови Верховного Суду у сфері захисту виборчих прав. Автором на конкретних прикладах проілюстровано важливість судової практики для ефективного захисту виборчих прав усіх учасників виборчого процесу в Україні. Тлумачення правових норм Верховним Судом покликане забезпечити визначеність правової норми при застосуванні її для вирішення судових спорів.

Ключові слова: виборче право, Верховний Суд, право на захист, виборча справа.

ГНАТИВ О. Избирательные споры в правовых позициях Верховного Суда.

В статье исследуются постановления Верховного Суда в сфере защиты избирательных прав. Автор на конкретных примерах иллюстрирует важность судебной

практики для эффективной защиты избирательных прав всех участников избирательного процесса в Украине. Толкование правовых норм Верховным Судом призвано обеспечить определенность правовой нормы при применении ее для решения судебных споров.

Ключевые слова: избирательное право, Верховный Суд, право на защиту, избирательное дело.

HNATIV O. Electoral disputes in the legal positions of the Supreme Court.

The article is devoted to the study of the rulings of the Supreme Court in the field of suffrage protection. The author uses specific examples to illustrate the importance of jurisprudence for the effective protection of the said rights of all participants in the election process in Ukraine. The interpretation of legal regulations by the Supreme Court is designed to ensure the certainty of the legal regulation when applying it to resolve disputes in the court.

At the same time, the analysis of jurisprudence demonstrates the low level of legal culture in society, as well as the need for educational measures to ensure the exercise of suffrage and their protection. Particular emphasis has been placed on the universality of the legal conclusions of the Supreme Court. In particular, certain criteria of good governance can be applied when considering administrative cases related to the exercise of powers of state bodies and local self-government bodies, their officials, regardless of the category of cases. The conclusion regarding the conditions for declaring the inaction of the subjects of power illegal is similar. At the same time, the Supreme Court does not always achieve legal certainty in its rulings. An example is the case on the legal nature of the President's of Ukraine poll, which does not specify the criteria for distinguishing covert agitation from the poll (exit poll).

The resolution of procedural issues related to the delimitation of jurisdiction, as well as the issues of consolidation and separation of claims, has equal importance. The issue of election cases, including territorial ones, jurisdiction, needs to be resolved, given the reduced deadlines for applying for protection of suffrage. The unity of the practice of application of procedural regulations ensures the equality of participants in the administrative process before the procedural law and the court. The analysis of the case law of the Supreme Court shows its compliance with international standards, in particular, the case law of the European Court of Human Rights.

Key words: suffrage, Supreme Court, right to defense, election case.